

ells, i a mesura que els vagi reclamant el nostre ambient, el Departament els prestarà una atenció particular.

Dins aquest marc estan previstes les activitats que es refereixen a continuació:

SEMINARIS BÀSICS

- «Semiòtica de la ràdio», dir. Lluís Bassets.
- «La semiòtica segons Morris», dir. J. Berrío.
- «Política comunicativa a Catalunya durant la "transició" (1976-80)», dir. Josep Gifreu.
- «Noves tendències de la recerca sobre comunicació de masses», M. Moragas.
- «Anàlisi semiòtica dels textos», dir. Pérez Tornero (en col·laboració amb M. Rodrigo i E. Saperas).
- «Semiòtica visual», dir. J. Pericot.
- «La competència comunicativa dels receptors», dir. L. Vilches.
- «La cultura quotidiana postfranquista» (Dep. de Sociologia, Dep. de Teoria de la Comunicació de la U. A. B.)

SEMINARIS COMPLEMENTARIS

- «La retòrica visual. El discurs de la imatge». A càrrec del grup de retòrica de Lieja (J. Dubois, F. Edelin).
- «El discurs polític i els mass-media», per Roland Cayrol, professor de l'Institut de Ciències Polítiques de la Universitat de París.
- «Panorama de la semiòtica en els països de l'est», per Yvan Bystrina, professor de Semiòtica de la Universitat Lliure de Berlín.
- Altres per confirmar encara...

SEMINARI SOBRE «TEORIA DE LA COMUNICACIÓ I PRAGMÀTICA»

J. M. Pérez Tornero

Els treballs d'un seminari realitzat durant el curs anterior (dirigit per J. Berrío i J. M. Pérez Tornero) abordant el tema «Models d'anàlisi de la persuasió», encara que portaren a la conclusió que resultava perfectament rendible —teòricament parlant— una aproximació semiòtica a l'esmentat tema —trascendent, per tant, les clàssiques aproximacions de la psicologia o de la psicologia social (Hovland, Festinger, etc.)—, destacaren la necessitat urgent d'implantar les metodologies semiòtiques en l'estudi «real», «efectiu» i «concret» del llenguatge (o llenguatges) i de la comunicació, però això requeria una dedicació sistemàtica a qüestions de metodologia i epistemologia.

En aquest sentit, el seminari de «Teoria de la comunicació i pragmàtica» es proposa com a objectiu principal posar un nexe d'unió entre les metodologies semiòtiques més clàssiques (estructuralisme, generativisme...) o semiòtiques (tals com l'escola de París) i les doctrines filosòfico-lingüístiques que conceben el llenguatge com una acció, o sigui, la filosofia anglosaxona del llenguatge, el pragmatisme americà, certes tendències de la praxiologia del llenguatge i els darrers corrents de la gramàtica del text.

Resulta innegable que els propòsits del seminari coincidien amb un cert ambient favorable del

tema, tant nacionalment com internacionalment. Així ho demostren en el nostre país, les traduccions, durant el curs passat, d'«*Actos de habla*» de Searle, i de «*Texto y contexto*» de van Dijk; i fora de les nostres fronteres, l'aparició de números monogràfics dedicats al tema de la pragmàtica de dues revistes bastant conegudes («*Langue Française*», i «*Communications*»), la publicació de «*Text-Wetenschap. Een Interdisciplinaire in leiding*», de van Dijk, «*La transparence et l'enonciation*», de F. Recanati, «*Les mots du discours*», d'Oswald Ducrot et al., etc.

La relació dels temes tractats en el seminari poden donar idea del contingut d'aquest:

- Breu panorama general de les diferents aproximacions pragmàtiques al llenguatge.
- Del Wittgenstein del «*Tractatus*» al d'«*Investigaciones*».
- Les deficiències dels models de comunicació lingüística de Saussure i de la teoria matemàtica. El seu aspecte pragmàtic.
- La competència lingüística i la competència comunicativa.
- La gramàtica del text i la seva atenció als aspectes pragmàtics.
- Etc.

Cal destacar les comunicacions de Víctor Sánchez Zavala (Universitat Complutense de Madrid), Victòria Camps (U.A.B.) i el seminari complementari d'Oswald Ducrot (Ecole des Hautes Etudes, París). El primer d'ells insistí en la necessitat de complementar les investigacions clàssiques del generativisme amb aportacions de la pragmàtica i la psicologia. Al seu mode de veure, les recents investigacions que desenvolupen el pensament Chomskyà hi experimenten una innegable tendència. Per la seva part, Victòria Camps va intentar demostrar la validesa de les investigacions

pragmàtiques encarregant-se d'aplicar els models d'actes al locucionari (d'Austin i Searle) a l'estudi de la mentida. Va defensar la idea que, a l'hora de judicar i analitzar la mentida, cal substituir els tradicionals raonaments pel que fa a la «veritat» i «falsedat» dels enunciat per una consideració global i pragmàtica de l'acte de mentir. De tal manera, un acte mentider fóra aquell que, deliberadament, falseja el seu «aspecte» al locucionari. Pel que fa al seminari de Ducrot, es pot confrontar la informació que se li dedica específicament.

Els objectius del seminari foren a complerts i d'ells es desprenen una sèrie de conclusions de llarg abast. Entre elles cal destacar-ne les següents:

1. — Es fa necessari no limitar-se exclusivament a l'anàlisi dels enunciat semiótics, sinó que cal prestar una atenció especial al procés d'enunciació i producció dels missatges.
2. — En l'estudi de l'enunciació i la producció s'han de privilegiar els aspectes generals del problema, allunyant-se, per tant, dels particularismes i del cas únic. Es tracta d'estudiar qüestions tals com les competències comunicatives generalitzades en una societat, els tipus de discursos socials i les restriccions que cadascun d'ells comporta, etc.
3. — En aquest sentit, la comunicació, com a font d'infinitat de possibles relacions socials —deixem de veure-la, doncs, com a mera transmissió d'informació— se'n apareix com un element crucial en qualsevol aproximació al llenguatge o llenguatges.
4. — Per acabar, i en allò que pertoca a la semiòtica, es fa útil concebre-la com una disciplina que pren com a objecte no únicament

estructures i esquemes pretesament universals, sinó que s'encarrega, a més, d'analitzar i explicar les concretes organitzacions del sentit que es produeixen en contextos històrics determinats. Això vol dir, apostar pel desenvolupament d'una possible sòcio-semiòtica la constitució de la qual, sembla, absolutament desitjable.

SEMINARI SOBRE «ANÀLISI DEL LLENGUATGE POLÍTIC DEL FRANQUISME»

Lluís Bassets

Aquest seminari ha estat realitzat com a perllongació del curs de semiòtica de la comunicació de masses que imparteix Lluís Bassets. Han participat en els treballs del seminari els següents alumnes: Anabel Abril, Gabriel Colomé, Maria del Mar Garayoa, Olga Huguet, Andrea Pascual, Jordi Pons, Maria Josep Recoder i Maria Angela Rovira.

Des del punt de vista teòric han estat abordats dues grans àrees temàtiques, prèvies al treball pràctic d'anàlisi, que ha estat el cos central del seminari. En primer lloc, una panoràmica i discussió sobre les principals aproximacions metodològiques a l'anàlisi de textos, des dels mètodes sociològics i la semàntica quantitativa, fins als mètodes qualitatiu emprats per la semiòtica, passant per la rediscussió dels esquemes clàssics de la retòrica. En segon lloc, una caracterització del llenguatge i del discurs polític totalitari.

L'objecte d'anàlisi que es plantejava, i que condicionava lògicament els mateixos pressu-

pòsits teòrics del seminari, eren els discursos polítics del franquisme, entesos en un sentit ampli, en què serien inclosos certs tipus de discurs religiós. Així, foren estudiats els següents textos: la carta col·lectiva dels bisbes espanyols durant la guerra civil; el llibre d'Escrivà de Balaguer «Camino»; els editorials de «La Vanguardia Española» dels dies 27 de gener de 1939 i del 21 de novembre de 1975; el discurs del president del Govern espanyol Arias Navarro del 12 de febrer de 1974; la declaració política del president de la Hermandad de Combatientes, José Antonio Girón de Velasco, del 28 d'abril de 1974; i el testament polític del general Franco.

El conjunt de les anàlisis, a més de comprovar certs nivells d'eficàcia en la metodologia emprada, constata, fonamentalment dues qüestions: 1. — la possibilitat efectiva de caracteritzar discursivament el règim franquista, tant pel que fa a un cert lèxic com a uns determinades estructures discursives; 2. — l'existència d'un encreuament de llenguatges entre l'àmbit de la política i l'àmbit de la religió, fet que potser —caldría proseguir la recerca— és característica del feixisme espanyol respecte als altres feixismes.

ELS PERSONATGES DEL DISCURS, D'OSWALD DUCROT

Lluís Bassets

Un acte comunicatiu, una enunciació, pot ésser entesa teatralment, és a dir, com un text viu on parlen i són representats diversos «personatges» que, conseqüentment, actuen cada un amb la seva veu, en allò que podria anomenar-se